

1. A kutatás részeként folyamatosan működött a novellaelemző műhely, amely a Mikszáth-kisprózát a korszak magyar és világirodalmi novellisztikájának kontextusában elhelyezve sikerrel igyekezett a magyarországi novellaelemzésnek lendületet adni. A műhely munkájába a pályázat résztvevőin kívül olyan kutatókat sikerült hosszabb-rövidebb időre bevonni, mint Baranyai Zsolt, Bényei Tamás, Bezeckzy Gábor, Eisemann György, Hózsa Éva, Kálmán C. György, Kiczenkó Judit, Kroó Katalin, Milián Orsolya, Szilasi László, Thomka Beáta, Török Ervin, Török Lajos, Török Zsuzsa, Z. Kovács Zoltán. A műhely munkájának eredményei 3 folyóirat tematikus számaiban (*Literatura, Filológiai Közlöny, ItK*) és két önálló tanulmánykötetben jelentek meg. A munka során a hangsúly a századfordulós novella metaforikus és vizuális potenciáljaira helyeződött. Általános tanulságként megfogalmazódott, hogy a korszak novellisztikájának elemzésekor érdemes a hagyományos ideológiai és irányzatesztétikai megközelítések helyett a narratív formáltság kérdéseire koncentrálni.

Az összesen több mint 30 novellaelemző tanulmánnyal a program jelentősen hozzájárult a magyarországi novellaelemzés fellendüléséhez. *A kis formák mestere (meg a nagyoké)* című kötet Mikszáth novelláival foglalkozik. Világossá vált, hogy a mikszáthi kispróza fontos kutatási terep, a különböző elemzések különböző irányokból értek el jelentős eredményeket, és akár a médiumtörténeti, akár az ökokritikai, akár a társadalomtörténeti diskurzus felől tekintve a novellákra az derült ki, hogy a novella műfajának újítóbb, nyitottabb, kísérletezőbb jellege Mikszáthnál is érvényesül. Az *ItK*-ban megjelent tanulmányok olyan körképet adnak a századvégi magyar novelláról, amely újszerűnek számít. Régóta közhely, hogy a novella nagy műfaja volt a századvégnek, és hogy kiváló novellisták tevékenykedtek akkoriban. De az emlegetett novellistakánon egyrészt átgondolandó (Thuryval kapcsolatban felmerülnek kételyek), másrészt olyan szerzők novellái is figyelemreméltóknak bizonyultak, akiknek mindeddig nem a kisprózája kanonizálódott (ha egyáltalán), mint Jókai, Justh,

Gárdonyi. A L'Harmattan Párbeszéd-kötetek sorozatában megjelent tanulmánykötet egyaránt foglalkozott századfordulós magyar és világirodalmi elbeszélésekkel. A műhelymunka során egyrészt feltűnt, mennyire termékeny szempont egyes elbeszéléseket a bennük megjelenő, egymással kölcsönkapcsolatba lépő (sokszor „rivalizáló”) narratívák, narrációs sémák, műfaji elvárások felől értelmezni; másfelől a kortárs magyar és világirodalmi novellakincs tágabb merítésben engedett bepillantást egy olyan korszakpoétikába, melyhez Mikszáth novellai alkotóművészete tartozik.

2. A Mikszáth kritikai kiadás öröklött tervei szerint az 1898-1910-es periódus novelláiból három kötet (43-45) készült volna. Az akkori tartalomjegyzékek áttekintése és a korabeli sajtó szemlézése alapján világossá vált, hogy ez az anyag az akkor elképzelt módon nem osztható be három kötetbe, mivel a 43. és 45. kötet túlságosan kevés, a 44. viszont túlságosan sok anyagot tartalmazna. Leginkább két kötet képzelhető el. Ezért a továbbiakban nem is az öröklött tervek köteteiről, hanem az egyes évek novellaterméséről lesz szó.

A munka az előzetes tervekben szereplőnél sokkal nagyobbnak bizonyult. Nemcsak azért, mert elméleti kérdéseket kellett tisztázni novellák és karcolatok, mesék, publicisztikai szövegek szétválasztása mentén, és nemcsak azért mert számos olyan novellát is felleltünk a sajtóban (sőt, Mikszáth életében megjelent kötetben is), amelyekkel a régi tervek nem számoltak. Érdekességként jegyezzük meg, hogy a *Záptojások az alkotmányban* című novella (amelynek novella voltát az egyes szám első személyű, de nyilvánvalóan fiktív elbeszélő nem kérdőjelezheti meg) bizonyára azért nem került be a Bisztray-féle kötettervekbe, mert címe alapján publicisztikai szövegnek gondolták. Ez a szöveg nemcsak *Az Újságban* jelent meg, hanem *Az én kortársaim* 2. kiadásában is. De nemcsak teljesen új novellákkal kellett foglalkoznunk, hanem több tucatnyi új szövegváltozattal is.

A váratlan nehézségek ellenére sikerült jelentős előrehaladást elérni a kései novellisztika kritikai kiadásának terén. Egyrészt összegyűjtöttük az 1898-1910-es periódus minden eddiginél teljesebb (és talán tényleg teljes) korpuszát. Másrészt elkészült a teljes korpusz szövegváltozatainak kollacionálása. Harmadrészt elkészült az 1898-1904-es és az 1908-1909-es termés teljes jegyzetapparátusa, ebből az 1898-1903-as éveké már lektorált állapotban van. A hiányzó évek jegyzeteinek megírása is előrehaladott állapotban van.

3. A kései publicisztika összegyűjtését és sajtó alá rendezését nagyban segítette, hogy a kutatócsoport külön megállapodást kötött az OSZK-val, hogy a fellelt publicisztikai szövegeket az eredeti dokumentumról (és ne mikrofilmről) szkenneljük be számunkra, hogy így viszonylag jól felismertethető, használható digitális anyagot nyerjünk. A sajtó alá rendezett kritikai (de tárgyi magyarázatok nélküli) szövegeket pedig a MEK-en publikáltuk. Sikerült kiadni az 1898-1899 és az 1903-1906 évek publicisztikáját. Meg kell itt jegyezni, hogy a kései Mikszáth különösen az 1898-as és az 1904-es évben írt sok publicisztikai szöveget (az *Országos Hírlap*, illetve *Az Újság* megindulása miatt), és főleg ezen évek miatt bizonyult a kései publicisztika mennyiségileg jóval nagyobbak az előzetesen sejtettnél. Mindenesetre a program során sikerült a teljes kései publicisztikát áttekinteni, és remélhetőleg összegyűjteni. A még hiányzó évek sajtó alá rendezése is előrehaladott állapotban van.